

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-11-01
meddelad i
Växjö

Mål nr M 657-17

SÖKANDE

NKT HV Cables AB, 559079-0290
Box 546
371 23 Karlskrona

Ombud: Advokat Per Molander och jur.kand. Maja Edlund
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 1711
111 87 Stockholm

SAKEN

Ansökan om förlängd igångsättningstid och arbetstid vid anläggning för tillverkning av högspänningskabel på Verkö i Karlskrona kommun

Avrinningsområde: 79/80 Rinner mot Yttre Redden N: 6225063 E: 539596

Verksamhetskod: 27.1 IED

DOMSLUT

Med ändring av vad som har föreskrivits i de av mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt den 16 november 2012 och den 21 mars 2014 meddelade domarna i målen M 863-12 respektive M 5222-13 förordnar mark- och miljödomstolen stöd av 24 kap. 2 § miljöbalken följande.

Igångsättningstid

Den utökade tillståndsgivna miljöfarliga verksamheten ska ha satts igång senast den 4 mars 2023, vid äventyr att tillståndet annars förfaller i dessa delar.

Arbetstid

De tillståndsgivna arbetena för grundvattenbortledning ska vara utförda senast den 4 mars 2023, vid äventyr att tillståndet annars förfaller i dessa delar.

Dok.Id 416867

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.vaxjotingsratt.domstol.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00–16:00

Oförutsedd skada

Anspråk enligt 24 kap. 13 § miljöbalken på oförutsedd skada på grund av vattenverksamheten ska, för att få tas upp till prövning, anmälas till mark- och miljödomstolen inom fem år från arbetstidens utgång.

BAKGRUND

ABB AB High Voltage Cables (del av ABB AB, 556029-7029) har bedrivit tillverkning av kabel på den aktuella platsen sedan 1992.

I deldom den 16 november 2012 i mål nr M 863-12 ("2012 års grundtillstånd") lämnade domstolen tillstånd enligt miljöbalken till en produktion av maximalt 120 000 ton kabel per år. Tillståndet innefattade en utökning av den då tidigare tillståndsgivna kabelproduktionen om 55 000 ton per år. För den utökade kabelproduktionen skulle uppföras ytterligare produktionsbyggnader, inklusive nytt kabeltorn, lager- och godsterminal, provhall och kontorslokaler.

I 2012 års grundtillstånd lämnade domstolen dessutom tillstånd till bortledning av grundvatten intill en sammanlagd maximal mängd om 12 m³ per dygn från schakt för nytt och befintligt kabeltom samt anläggande och bibehållande av erforderliga anläggningar för grundvattenbortledningen.

Sökanden har uppgett att man med verkan från den 1 februari 2017 har förvärvat verksamheten vid anläggningarna för kabelproduktion på Verkö från moderbolaget ABB AB High Voltage Cables (556029-7029), att sökanden därigenom har inträtt som innehavare av de miljötillstånd som meddelats för verksamheten, samt att tillsynsmyndigheten har underrättats om övertagandet.

Sökanden ändrade den 3 april 2017 firma från ABB HV Cables (Sweden) AB till NKT HV Cables AB.

TIDIGARE BESLUT

I 2012 års grundtillstånd förordnade domstolen om en igångsättningstid för den utökade miljöfarliga verksamheten liksom en arbetstid för de tillståndsgivna arbetena för grundvattenbortledning. Såväl igångsättningstiden som arbetstiden bestämdes till fem år från dagen för laga kraft vunnna dom. Domen vann laga kraft den 4 mars 2013. Igångsättningstiden respektive arbetstiden löper alltså ut den 4 mars 2018.

I deldom den 21 mars 2014 i mål nr 5222-13, lämnade domstolen, med ändring av vad som bestämts i 2012 års grundtillstånd, tillstånd att från befintligt och nytt schakt för kabeltorn bortleda inläckande grundvatten ("2014 års ändringstillstånd"). I den domen bestämdes att anmälan av anspråk på grund av oförutsedd skada ska framställas senast den 4 mars 2023.

ANSÖKAN

Yrkande

Sökanden yrkar att mark- och miljödomstolen med stöd av 24 kap. 2 § 2 st förordnar att den i deldomen den 16 november 2012 i mål nr M 863-12 angivna tidpunkten för igångsättande av den utökade miljöfarliga verksamheten liksom för utförande av arbetena för grundvattenbortledning förlängs till och med den 4 mars 2023.

I 2014 års ändringstillstånd gjordes inget nytt förordnande rörande föreskriven arbetstid för grundvattenbortledningen. Däremot sköts frågan om villkor för begränsning av den totalt bortledda volymen grundvatten upp under en provotid. Under provotiden gäller som provisorisk föreskrift (P1) att den totalt bortledda mängden grundvatten inte får överstiga 60 m³ per dygn som månadsmedelvärde. Vidare, om den totalt bortledda mängden grundvatten överstiger 30 m³ per dygn som månadsmedelvärde ska tillståndets innehavare i samråd med tillsynsmyndigheten vidta skäliga tätningsåtgärder för att begränsa inläckage av grundvatten till tomschakten (P2).

I 2012 års grundtillstånd förordnade domstolen att anspråk på ersättning på grund av oförutsedd skada till följd av den tillståndsgivna vattenverksamheten ska framställas senast inom fem år från utgången av arbetstiden. I 2014 års ändringstillstånd meddelades motsvarande förordnande, men där bestämdes att anmälan ska göras senast den 4 mars 2023.

2012 års grundtillstånd innehöll ett prøvotidsförordnande avseende vissa villkorsfrågor (utsläpp till luft). Prövotiden avslutades genom domstolens dom den 7 augusti 2015 utan att några ytterligare villkor meddelades.

Skäl för förlängning av igångsättningstid och arbetstid

Som nämnts ovan innefattar den utökade verksamheten uppförande av ytterligare produktionsbyggnader, inklusive nytt kabeltorn, en ny lager- och godsterminal, en ny provhall och nya kontorslokaler. Av dessa anläggningar har sökanden uppfört produktionsbyggnaderna, den nya provhallen samt tornschaktet. Lager- och godsterminal samt kontorsbyggnader har inte uppförts i nya byggnader utan har lokaliserats i en befintlig lokal som sökanden förvärvat. Huvuddelen av undermarksdelarna för det nya kabeltornet kommer att ha färdigställts inom den föreskrivna igångsättningstiden.

Anläggningsarbetena för det nya kabeltornet påbörjades våren 2013. Det nya kabeltornet ska, liksom det befintliga, utformas så att en väsentlig del av anläggningen hamnar under markytan. För detta krävs anläggande av ett ca 42 m djupt tornschakt samt bortledning av i schaktet inläckande grundvatten under såväl byggtiden som drifttiden. Framdrivningen av tornschaktet är utförd men sökanden kan nu förutse att det nya kabeltornet inte kommer att vara till fullo klart för kabelproduktion inom den föreskrivna igångsättningstiden, dvs. till den 4 mars 2018. Inte heller kommer alla anläggningar för bortledning av grundvatten från det nya tornschaktet att vara anlagda inom denna tid. I dagsläget är en pump för vattenbortledning under byggtiden på plats men permanenta pumpar med rörledningar för den kontinuerliga bortledningen efter byggskedet är ännu inte på plats. Igångsättningstiden respektive arbetstiden behöver därför förlängas.

Orsaken till att färdigställandet av det nya tornschaktet dragit ut på tiden beror på ett flertal samverkande faktorer.

Som nämnts ovan påbörjades anläggningsarbetena för det nya kabeltornet under våren 2013. I samband med att schaktet för det nya kabeltornet anlades konstaterades att behovet av bortledning av inläckande grundvatten var betydligt större än vad som hade förutsetts under projekteringen. I avvaktan på att grundvattenfrågan klarlagts beslöt sökanden att göra uppehåll i anläggningsarbetena efter det att schaktentreprenaden hade färdigställts och kabeltornets grundläggning hade anlagts.

Schaktentreprenaden avslutades i december 2013 och då gjordes också uppehåll i grundvattenbortledningen i avvaktan dels på beslut från företagsledningen om att återuppta anläggningsarbetena, dels på 2014 års ändringstillstånd till utökad grundvattenbortledning.

Innan beslut tagits om att återuppta anläggningsarbetena hade tornschaktet börjat vattenfyllas. Utredningar utförda under hösten och vintern 2014/15 visade att tornschaktet hade fyllts med cirka 5 200 m³ vatten och att det skulle ta minst fem månader att tömma tornschaktet på vatten med en bortledning om högst 60 m³ per dygn, dvs. den högsta mängd som medges enligt P1 i 2014 års ändringstillstånd. Vid en bortledning om 30 m³ per dygn (jfr P2) skulle tömningen ta drygt två år att genomföra.

I februari 2015 anmälde sökanden till tillsynsmyndigheten sin avsikt att genomföra en engångstömning av det vatten som ansamlats i tornschaktet. Engångstömningen utgjorde en förutsättning för att sökanden skulle kunna fatta beslut om att återuppta anläggningsarbetena för det nya kabeltornet.

I underrättelse daterad den 12 mars 2015 ansåg tillsynsmyndigheten att en engångstömning av tornschaktet utgjorde tillståndspliktig vattenverksamhet som skulle komma i konflikt med bestämmelserna i 2014 års ändringstillstånd. Tillsynsmyndigheten övervägde samtidigt att vid vite förbjuda sökanden att utföra den planerade åtgärden.

Tillsynsmyndigheten har därefter vid samrådsmöte gett sökanden besked om att bortledning av mer än 30 m³ grundvatten per dygn kräver ändring av 2014 års ändringstillstånd. Med anledning av tillsynsmyndighetens underrättelse och besked har sökanden valt att avvakta med beslut om att återuppta anläggningsarbetena intill dess frågan om tömningen av tornschaktet fått sin lösning.

Sökanden kan nu konstatera att en tömning av det vatten som ansamlats i tornschaktet kommer att ta åtminstone två år att genomföra då bortledningen inte får överstiga 30 m³ per dygn, se ovan. Först därefter kan anläggningsarbetena återupptas.

Den faktiska byggtiden för de återstående anläggningsåtgärderna till dess att första kabeln löper genom maskinerna, dvs. verksamhetens igångsättning, kan uppskattas till åtminstone 24 månader. Till detta kommer cirka 12 månader för projektering och upphandling, vilket innebär att tiden från företagsledningens beslut om att återuppta anläggningsarbetena till dess verksamheten i det nya kabeltornet har satts igång är minst tre år. Detta innebär att det inte finns några möjligheter att innehålla den föreskrivna igångsättningstiden.

När det gäller förutsättningarna att fatta beslut om att återuppta anläggningsarbetena för det nya tornschaktet vill sökanden dessutom nämna följande. Som nämnts ovan har sökanden nyligen förvärvat verksamheten vid kabelfabriken på Verkö. Förvärvet utgör ett led i en större transaktion som går ut på att aktierna i sökandebolaget ska förvärfas av ett externt företag. Den större transaktionen offentliggjordes i september 2016 och för närvarande pågår granskning av transaktionen hos EU:s konkurrensmyndighet och det är oklart när denna är slutförd. Under den tid som den konkurrensrättsliga granskningen pågår är den externa köparen förhindrad att direkt eller indirekt engagera sig i verksamheten vid kabelfabriken, exempelvis genom medverkan i olika affärsbeslut.

Eftersom ett investeringsbeslut om att återuppta anläggningsarbetena för det nya kabeltornet rör flera hundra miljoner kr är det uppenbart att osäkerheterna rörande

ägarskapet över verksamheten vid kabelfabriken utgör en fullgod förklaring till att nödvändiga företagsbeslut dröjt.

Sammanfattningsvis anser sökanden att det föreligger giltiga skäl för att produktionen i det nya kabeltornet inte kommer att ha satts igång inom den föreskrivna igångsättningstiden. Sökanden vill i detta sammanhang särskilt betona att beslutet i december 2013 att avbryta grundvattenbortledningen från det nya tornschaktet främst berodde på miljömässiga överväganden; vid det tillfället saknades behov av att hålla tornschaktet helt torrt och en fortsatt grundvattenpumpning skulle då innebära onyttig energiförbrukning, onödig grundvattenpåverkan samt omotiverade drifts- och underhållskostnader.

Eftersom anläggningsarbetena i tornschaktet har påbörjats med tagna investeringskostnader om cirka tjugo miljoner kr, skulle synnerliga olägenheter uppkomma för sökanden om 2012 års grundtillstånd tillåts förfalla.

De permanenta anläggningar för bortledning av grundvatten som ännu inte anlagts i tornschaktet bör lämpligen anläggas i samband med uppförandet av det nya tornschaktet, varför de skäl som föreligger för förlängning av igångsättningstiden också är tillämpliga på behovet av en förlängning av arbetstiden.

Sökanden anser mot bakgrund av vad som anförts ovan att igångsättningstiden respektive arbetstiden bör förlängas med fem år, dvs. till den 4 mars 2023.

Villkor

Sökanden anser att de villkor som gäller enligt 2012 års grundtillstånd fortfarande har aktualitet. Miljökraven avseende ifrågavarande typ av verksamhet har inte förändrats sedan tillståndet meddelades och villkoren fastställdes eller var föremål för prövning. En förlängning av igångsättningstiden respektive arbetstiden motiverar därför inte någon omprövning av villkoren för verksamheten.

INKOMNA YTTRANDEN

Naturvårdsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Havs- och vattenmyndigheten har uppgett att man avstår från att yttra sig i målet.

SMHI har uppgett att man inte har några synpunkter på ansökan.

██████████ har anfört i huvudsak följande.

Hon motsätter sig att tiden för igångsättning av den tillståndsgivna utökade verksamheten samt tiden för utförande av arbeten för grundvattenbortledning från nytt tornschakt förlängs till och med den 4 mars 2023 och yrkar att ansökan avslås.

I samband med att den tidigare innehavaren ABB AB High Voltage Cable i maj 2012 ansökte om tillstånd och lagligförklaring inkom hon till domstolen med sina synpunkter om att utökning av verksamheten inte var godtagbar. Hon överklagade även domen daterad den 16 november 2012. De synpunkter hon redovisade för i samband med ansökan 2012 kvarstår och hon finner ingen anledning att godkänna en förlängd tid som sökande nu anhåller om.

Konsekvensen av det erhållna tillståndet för verksamheten i enlighet med de domar som anges i den nu aktuella ansökan är att störningarna från kabeltillverkningen på Verkö ökat påtagligt. Störningarna består i ökat buller från anläggningen och från lastning av kabel på fartyg, från ökad trafik på Verköleden och från avgaser och lukter från anläggningen. Störningarna pågår ständigt och dygnet runt dock med undantag från störningarna från kabellastningen som "bara" pågår de veckor i sträck som lastningen försiggår.

██████████ vidhåller det hon redan anfört i samband med det föregående ansökningstillfället 2012, samt förstärker sitt ifrågasättande av kabeltillverkningens lokalisering i närhet av bostadsområden.

SÖKANDENS BEMÖTANDE M.M.

Sökanden vidhåller sin ansökan om förlängd igångsättningstid och arbetstid i alla delar. Tillåtligheten av den utökade verksamheten och vattenverksamheten vid kabelfabriken är avgjord och är nu inte föremål för prövning. [REDACTED] har inte kommenterat något av de skäl som sökanden anfört till stöd för den sökta förlängningen. Dessa skäl kvarstår oförändrade.

[REDACTED] har påtalat störningar i form av buller och lukt från anläggningen samt störningar i form av buller och avgaser från trafiken på Verköleden. Sökanden anför i denna del följande.

Sökandens hamnverksamhet regleras inte genom det tillstånd som nu är föremål för förlängningsprövning och vad [REDACTED] anfört om buller från lastning av kabel på fartyg saknar därför relevans. Detsamma gäller om störningar från trafiken på Verköleden. Nu gällande tillstånd till kabeltillverkningen innehåller ändamålsenliga villkor om buller och lukt som innehålls. Vad [REDACTED] anfört i dessa frågor motiverar inte en översyn av de dessa villkor.

[REDACTED] har beretts tillfälle att yttra sig över sökandens bemötande och har anfört i huvudsak följande till slutförande av sin talan.

Hon anser att det finns all anledning för henne som boende i närområdet att hysa farhågor när det gäller utökning av den kabeltillverkning som bedrivs och som hon uppfattar som en konsekvens av föreliggande ansökan. Hon har antagit att ett ytterligare kabeltorn är ett led i utökningen av verksamheten och att det således är relevant att hon motsätter sig förlängd igångsättningstid och arbetstid som ansökan anger. Att återkomma till att påpeka verksamhetens negativa konsekvenser i form av buller och avgaser och lukter finner hon fullt relevant vid förnyad prövning av mark- och miljödomstolen i detta mål.

Bland de av sökanden angivna skälen till ansökan anges att icke förutsedda tekniska svårigheter uppstått vid uppförandet av ytterligare ett kabeltorn och att förlängd igångsättningstid därför erfordras. Citat ur ansökan: "I samband med att schaktet för nya kabeltornet anlades konstaterades att behovet av bortledning av inläckande grundvatten var betydligt större än vad som förutsetts under projekteringen. "Det väcker misstankar när sökandes kalkyler slår så fel att föreskriven tid enligt tidigare domar inte kan innehållas. Farhågor uppstår därför hos henne som boende i närområdet att oförutsedda komplikationer kan fortsätta att tillstöta som riskerar att få i nuläget svåröverskådliga konsekvenser för miljön i stort och för närområdet.

██████████ antar att föreskriven tid som villkor enligt miljöbalken är en välgrundad tidsangivelse och att förlängning av tillståndsgiven tid innebär ett avsteg från den ursprungliga bedömningen och att ett sådant avsteg måste vara välgrundat. Ett annat skäl som hon finner ej godtagbart är följande citat: "Eftersom anläggningsarbetena i tornschaktet har påbörjats med tagna investeringskostnader om cirka 20 miljoner kronor skulle synnerliga olägenheter uppkomma för ABB om 2012 års grundtillstånd tillåts förfalla." Hon uppfattar ett dylikt skäl som ej relevant för ansökan. Hon är fullt medveten om att tillstånd till den utökade verksamheten medgivits i befintliga domar som refereras till i ansökan. Hon anser ändå att det finns skäl att upprepa ifrågasättande av den tillståndsgivna utökningen och skäl till att motsätta sig förlängd igångsättningstid och arbetstid enligt föreliggande ansökan. Hon vidhåller sitt yrkande att ansökan ska avslås.

Beträffande sökandes notering i bemötandet om vidtagna åtgärder vad gäller kabelfartygen vill hon i korthet kommentera att noten redovisar snarare en teoretisk bild av förhållandena än vad som sker i verkligheten. Bullrande fartyg används fortfarande vid kabellastningen. Ytterligare konkreta åtgärder erfordras om avsevärd förändring till det bättre - eliminering av buller och avgaser – ska uppnås.

DOMSKÄL

Enligt 24 kap. 2 § första stycket miljöbalken förfaller ett tillstånd om arbetena inte är igångsatta eller utförda inom den tid som anges i tillståndet. Av andra stycket framgår att om tillståndshavaren visar att denne har giltigt skäl för dröjsmålet eller att synnerliga olägenheter skulle uppstå om tillståndet förfaller, kan tillståndsmyndigheten förlänga tiden med högst tio år. Tillståndsmyndigheten får då föreskriva nya eller strängare villkor efter vad som är skäligt.

Frågan i målet är om det enligt 24 kap. 2 § miljöbalken finns skäl att förlänga igångsättningstiden och arbetstiden till den 4 mars 2023 och om det i så fall bör föreskrivas nya eller strängare villkor.

Frågan i detta mål gäller således inte tillåtligheten av de redan tillståndsgivna åtgärderna utan enbart om sökanden ska få längre tid på sig att genomföra åtgärderna.

██████████ erinringar vad gäller tillåtligheten kan således inte prövas inom ramen för detta mål. Några erinringar i övrigt mot att bifalla sökandens yrkande har inte inkommit.

Mark- och miljödomstolen anser att vad sökanden angett kan godtas som giltiga skäl för förlängning. Mot bakgrund av vad sökanden uppgett om nedlagda kostnader får det även anses uppstå synnerliga olägenheter för sökanden om tillståndet förfaller. Ansökan ska därför bifallas i enlighet med sökandens yrkande.

Något behov av strängare villkor kan inte anses föreligga, däremot bedömer domstolen att tiden för framställande av anspråk på grund av oförutsedd skada bör förlängas eftersom arbetstiden förlängs.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 425)

Överklagande senast den 22 november 2017.

Lena Pettersson

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Pettersson, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.